

у випадках конфлікту інтересів). Це включає безперервне навчання, юридичну допомогу у спірних ситуаціях, захист від корупційних звинувачень, а також можливості для кар'єрного зростання та заохочень. Ключовими цілями підтримки є: підвищення професійної компетентності (підвищення рівня знань та навичок службовців для ефективного виконання посадових обов'язків), забезпечення доброчесної поведінки (формування культури служіння народу та надання якісних послуг громадянам) та захист прав та гідності (створення умов для захисту службовців від незаконних дій та необґрунтованого тиску).

Список використаних джерел:

1. Лаврук О., Лаврук Н. Мотивація державних службовців в умовах трансформації ринку праці України: стимули та виклики. URL: https://nung.edu.ua/sites/default/files/2025-06/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7_%D0%86%D0%A4%D0%9D%D0%A2%D0%A3%D0%9D%D0%93_%D0%A2.1_2025_1.pdf#page=419

2. Кобзев І. В., Мельников О. Ф., Косенко В. В. Запровадження нової системи оцінювання професійної діяльності державних службовців. *Державне будівництво*. 2025. № 1 (37). С. 594–611. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-42>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-28>

Нашочин О. М.,

*кандидат історичних наук,
лектор української мови і культури
кафедри культур Азії та Африки
факультету сходознавства*

*Школи східних мов Варшавського університету
м. Варшава, Польща*

СКЛАДОВІ КОНЦЕПЦІЇ НЕООСМАНИЗМУ В ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

У постбіполярному світі активно про себе заявляє Туреччина, яка прагне стати регіональним лідером, повернути собі втрачені впливи серед країн, які колись належали до Османської імперії. Така політика практично реалізується з 2002 року, коли Партія Справедливості і Розвитку (*Adalet Ve Kalkınma Partisi*) виграла парламентські вибори [18, с. 304].

Архітектором концепції неоосманізму (*Yeni Osmançılık*) вважається колишній прем'єр-міністр Туреччини професор Ахмет Давутоглу. Політик, погляди якого можна віднести до консервативних (*muhafazakârlık*), народився в провінції Конья. А. Давутоглу є автором доктрини «Стратегічної глибини» (*Stratejik Derinlik*), яку можна вважати переломним моментом в закордонній політиці Турецької Республіки (ТР). В закордонній політиці з часом відбувається еволюція в підходах від кемалізму до неоосманізму.

Джерелами для аналізу послужили промови Р. Т. Ердогана, А. Давутоглу, Х. Фідана, а також загальнотеоретичні праці Н. Моргентау, дослідження українського дослідника О. Мощенка, польських дослідників Д. Колодзейчика, А. Шиманського, Я. Немца, М. Гербута, Й. Вудки, турецьких дослідників Г. Тюйсьозоглу, Г. Оксюза, М. Єшільташа. Завдання доповіді – проаналізувати складові концепції неоосманізму в закордонній політиці Туреччини. В тезах використано принцип історизму, системності, об'єктивності і всебічного підходу.

У ХХ столітті в закордонній політиці ТР сформувалися три провідні концепції: 1) кемалістична (*Atatürkçülük*). Кемалізм, який представляє собою систему і образ світу, не можна вважати ідеологією в класичному розумінні [15, с. 57]. В основу закордонної політики покладено принцип: «мир вдома – мир в світі» (*yurtta barış – dünyada barış*), а у внутрішній політиці кемалізм проявився в постаті «шести стріл» (*altı ok*) [12]. Ідеологія передбачала прозахідну орієнтацію та розрив із «османською спадщиною», котра асоціювалася із цивілізаційною відсталістю від Європи [8, с. 314]. Прикладом цього може послужити зміна алфавіту з арабського на латиницю у 1928 році в процес модернізації, що на думку дослідника Д. Колодзейчика стало негативним наслідком у передачі знань між поколіннями [9, с. 137], 2) націоналістична (етнічна), що асоціюється з ідеєю пантуранізму; 3) консервативно-релігійна, яка пов'язана із багатовекторністю на міжнародній арені та із цінностями ісламу. Ця ідея набрала сили починаючи з 70-х рр. ХХ ст. Завдяки таким політикам, як Н. Ербакан, Т. Озал, А. Гюль, Р. Т. Ердоган. До цього грона належить і А. Давутоглу, який у 2001 році опублікував монографію «Stratejik Derinlik». З цього моменту у внутрішній політиці починається повернення релігії до політичного і щоденного життя, що у зовнішній політиці проявляється в політиці *soft power*, яка опирається на мусульманську солідарність [2, с. 339].

Автор концепції закликає відмовитися в закордонній політиці від штучної концепції кемалізму та замінити її новою ідеєю «стратегічної глибини» [11, с. 66]. Думку про відмінність турецького менталітету від західноєвропейського поділяє турецький дослідник М. Єшільташ [20, с. 35]. Турецьке МЗС у 2011 році наголошувало, що членство в ЄС для країни є запорукою подальшої модернізації [17]. Політолог

вказував на потребу в переосмисленні пріоритетних напрямків в закордонній політиці тому, що епоха глобалізації вимагає зміни в підходах. Це на практиці означало фокус уваги на близькосхідні держави та дипломатичну активність [5], де кінцевою метою було перетворення ТР на глобальну потугу [4]. Це слушно так, як у міжнародних відносинах держави змагаються саме за владу [10]. Український дослідник О. Мощенко вважає, що концепції неоосманізму провідну роль відведено саме дипломатії, яка, в даному випадку, не передбачає військової експансії [1, с. 186].

Згідно концепції неоосманізму передбачався перехід від нейтральності і пасивності до багатовекторності. Метою уряду була зміна іміджу держави через активну політику в регіоні [3, с. 23], через дипломатичне вирішення конфліктів [16, с. 232]. Саме цю здатність можна вважати рисою, яка в майбутньому визначатиме успішність країни у світі [7]. Політику А. Давутоглу продовжує нині діючий прем'єр-міністр Хакан Фідан, який під час дипломатичного форуму в Анталії заявляв, що ТР в активній дипломатії вбачає переваги, адже, дякуючи діяльності президента Р. Т. Ердогана, країна перетворилася на регіонального гравця [6].

Відбувається поступове відродження релігії в публічному і політичному житті [14, с. 121]. За часів Атаатюрка ТР була світською державою. Створено Управління з релігійних питань, яке підпорядковувалось прем'єрові, яке з 90-х рр. ХХ ст. перетворюється на автономне і здійснює політику «релігійної дипломатії», як в країні, так і поза її межами [19, с. 204].

В концепції зазначається, що Туречина являється спадкоємицею Османської імперії. Найбільш спорідними за культурною і релігійною складовою з нею є країни Близького Сходу, а за етнічно-культурною – країни Центральної Азії [13].

Таким чином, ідея неоосманізму являє собою відродження впливу Турецької Республіки на тих землях, які колись входили до Османської імперії в час існування халіфату і султанату. Кінцевою метою реалізації ідеї стане перетворення країни не тільки на регіональну, а і на глобальну силу.

Список використаних джерел:

1. Мощенко О., Пріоритетні напрямки зовнішньої політики Туреччини у Близькосхідному регіоні. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 4. С. 183–191.
2. Bazin M., Tapia S., Turcja. Geografia wschodzącej potęgi. Przekł. E. Cylwik, G. Majcher. Warszawa, 2014. 385 с.
3. Davutoğlu A. Stratejik Derinlik, Türkiye'nin Uluslararası Konumu. İstanbul, 2009. 597 s.

4. Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'nun Beşinci Büyükelçiler Konferansı Kapsamında İzmir Üniversiteler Platformu Tarafından Düzenlenen Toplantıda Yaptıkları Konuşma, 5 Ocak 2013, İzmir. URL: https://mfa.gov.tr/disisleri-bakani-sayin-ahmet-davutoglu_nun-besinci-buyukelciler-konferansi-kapsaminda-izmir-universiteler-platformu-terafindan-d.tr.mfa

5. Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'nun Stratejik Düşünce Araştırma Vakfı'nın "2012'de Türk Dış Politikası ve Gelecek Ufku" Konferansında Yaptığı Konuşma, 27 Aralık 2012, Ankara. U URL: RL: https://mfa.gov.tr/disisleri-bakani-sayin-ahmet-davutoglu_nun-stratejik-dusunce-arastirma-vakfi_nin_2012_de-turk-dis-politikasi-ve-gelecek-ufku_k.tr.mfa

6. Dışişleri Bakanı Sayın Hakan Fidan'ın IV. Antalya Diploması Forumu'nun Açılışında Yaptığı Konuşma, 11 Nisan 2025, Antalya / T. C. Dışişleri Bakanlığı. URL: <https://mfa.gov.tr/disisleri-bakani-sayin-hakan-fidan-in-iv-antalya-diplomasi-forumu-nun-acilisinda-yaptigi-konusma-11-nisan-2025-antalya.tr.mfa>

7. Dışişleri Bakanı Sayın Hakan Fidan'ın 15. Büyükelçiler Konferansı Açılış Hitabı, 9 Aralık 2024, Ankara. URL: <https://mfa.gov.tr/disisleri-bakani-sayin-hakan-fidan-in-15-buyukelciler-konferansi-acilis-hitabi--9-aralik-2024--ankara.tr.mfa>

8. Herbut M. Turcja między Wschodem a Zachodem. Red. T. Łóś-Nowak. Polityka zagraniczna: aktorzy, potencjały, strategie, Warszawa, 2011. S. 312–320.

9. Kołodziejczyk D. Turcja. Warszawa, 2000. 327 s.

10. Morgenthau H. Polityka między narodami. Walka o potęgę i pokój. Przeł. R. Włoch, Warszawa, 2010. 408 s.

11. Niemiec J. Koncepcja „Strategicznej Głębi” w tureckiej polityce zagranicznej. *Teka of Political and International Relations – UMCS*. 2019, nr. 14/ 2, S. 57–80.

12. Öksüz H. Atatürkçülük ve küreselleşme sürecinde Türkiye. *Sosyal Bilimler Dergisi*. URL: <https://sbd.aku.edu.tr/VIII3/oksuz.pdf>

13. Somun H. Turkish Foreign Policy in the Balkans and “Neo-Ottomanism”: A Personal Account. *Insight Turkey*. 2011. Sayı 13/3, S. 33–41.

14. Sourdel J., Sourdel D. Cywilizacja islamu (VII–XIII w.). Przeł. M. Skuratowicz, W. Dembski, Warszawa: PAN, 1980. 671 s.

15. Szymański A. Między islamem a kemalizmem. Problem demokracji w Turcji. Warszawa, 2008. 370 s.

16. Szymański A. South Caucasus Political Issues-the EU and Turkish Perspective, red. M. Kibaroglu. Ankara, 2008, S. 227–240.

17. Türkiye-AB İlişkileri / T. C. Dışişleri Bakanlığı. URL: <https://mfa.gov.tr/turkiye-ab-iliskileri.tr.mfa>

18. Tüysözoğlu G. Milenium Sonrası Türk Dış Politikası Yeni Osmanlılık ve Türk Avrasyacılığı Ekseninde İnşa Edilen Pragmatizm. *Alternatif Politika*. 2013, Cilt 5, Sayı 3, S. 295–323.

19. Wódka J. Polityka zagraniczna średniej potęgi. Turcja jako studium przypadku. Warszawa, 2019. 427 s.

20. Yeşiltaş M. Stratejik Derinlik'in Jeopolitik Tahayyülü. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*. 2014. Sayı 1. S. 25–56.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-29>

Омельченко Д. О.,

*аспірант кафедри публічного управління,
туризму та готельно-ресторанної справи*

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ЗНАЧЕННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЛІДЕРА В ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ В УМОВАХ ДЕОКУПАЦІЇ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ АР КРИМ

В тому, щоб цифровізувати діяльність, яку провадять органи, що представляють публічну владу, полягає одне з головних завдань, які ставить перед собою будь-яка країна, що розвивається, зокрема й Україна. Нині публічна влада, впроваджуючи цифрові технології в своїх органах, зможе реалізувати один із ключових пунктів її реформи. Крім того, уряд визнає цифровізацію ще одним інструментом, за допомогою якого в Україні можна подолати корупцію. Ефективно цифровізувати галузь публічного управління є можливим, якщо буде витримана ключова умова: має бути персонал з відповідною кваліфікацією, який володіє необхідною компетентністю: знаннями, уміннями й навиками, котрих вимагають цифрові технології. Проблематику, сконцентровану на тому, яким чином формується й розвивється цифрова компетентність осіб, що працюють в органах публічної влади, як вагомий елемент, завдяки якому забезпечується ефективне функціонування в період, коли стрімко розвиваються цифрові технології, тільки розпочинають науково досліджувати вітчизняні вчені, тому її необхідно вивчати додатково.

Цифрові компетентності лідера в публічній службі є критично важливими в умовах деокупації Криму, оскільки забезпечують ефективне управління, комунікацію та цифрову трансформацію. Такі лідери повинні вміти користуватися технологіями для відновлення